

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

BİRLİK PENCERESİNDEN

İŞ DÜNYASINDAKİ GELİŞMELERİ ALGILAMADA VE UYGULAMADA YENİ BİR KAVRAM: BAĞIMLILIK PAFTASI

Bilim, onun somutlaşarak yaşamımıza dahil olduğu şekliyle teknoloji sürekli gelişmektedir. Her yeni teknoloji ise yaşamımıza yeni kavramlar (terim) getirmektedir. Felsefi temelde bir değerlendirme yapıldığında kavramların teknolojiden daha önemli etkiler yaptığı söylenebilir. Zira, teknoloji daha çok kullanım alanı ve kullananlarda bazı değişimleri tetiklerken, yeni kavramlar hem daha geniş bir alanda kullanılabilmesi hem algıyı değiştirmeleri hem de paradigmatik (köklü) dönüşümlere zemin hazırlayabilmesi nedeniyle daha etkilidir. Ayrıca insanların aklını dil ile kullanıyor olması, yeni kavramların da aklın kullanım kapasitesini artırıyor olması bu savı desteklemektedir. Ancak sentezci bir yaklaşımla bilimsel bilgi ve teknolojinin gelişiminin kök nedeni, yeni kavramların ise bir tür çoğaltıcı/hızlandırıcı olduğu söylenebilir.

Bu bağlamda **ekonomik alanda ortaya çıkan ve daha çok pazarlama kanalları ve bağımlı tüketici yaratmada önemli işlevler üstlenen bir kavramdan bahsetmek, esnaf ve sanatlarımızın bu kavramın getirdiği yeni anlayışların farkında olmasını sağlamak istiyoruz.** Bağımlılık paftası kavramını tanımlamadan önce, getirdiği anlayışların iktisadi yaşamdaki tezahürlerini ortaya koymak faydalı olacaktır.

Son yıllarda bazı otomobil firmalarının garanti sürelerini hem yıl hem de kullanım mesafesi olarak oldukça uzattığı görülmektedir. İlk bakışta bunu çok kaliteli otomobil ürettikleri için yaptıklarını düşünebiliriz. Öyle de olabilir. Ancak, hepimizin bildiği gibi garanti süresince otomobilinizi yetkili bir servise götürmek, orada kullanılan yedek parçaları satın almak, daha yüksek bakım maliyetlerine katlanmak zorunda kalırsınız. Böylece firma ürün satışı yanında sonrası aşamalarındaki (bakım, onarım vb.) olası gelir kaynaklarını da kontrol etmek ve özellikle de düzenli geliri garanti etmek imkanına sahip olmaktadır.

Diğer taraftan bir akıllı telefon aldığınızda, garanti kapsamında kalabilmesi için üretici firma tarafından üretilen/satılan bağlantılı ürünleri (şarj cihazı, pil, vb.) kullanmak ve yetkili servislere bakım/onarım yaptırmak zorunda kalırsınız. Ayrıca bu akıllı telefonlarda bulunan programların belli aralıklarla yenilenmesi gerekmektedir. Bir süre sonra da telefonunuz yeni programların gerektirdiği kapasiteyi taşımadığı için değiştirilmek durumunda kalacaktır.

Bu durumda da akıllı telefon üreticisi firma size, eski telefonunuzu vermeniz kaydıyla, yeni bir telefonu daha uygun fiyatla teklif edecektir. Siz de belki kullanımına alıştığınız, belki de firma isminin sosyal algısını kullanmak için bu teklifi kabul edeceksiniz. Böylece siz aynı firmanın müşterisi olmaya devam edeceksiniz. Dolayısıyla bu ürün örneğinde de sadece ürünün satışından değil, sonraki bağlantılı olası gelir elde etme kanallarından da faydalanılmaktadır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Nitekim **bilgisayarlar** (programları yükseltme, uyumlu programları kullanma zorunluluğu gibi) **konut kredileri** (hayat sigortası, Dask poliçesini yaptırma zorunluluğu gibi), **sigara ve içecek firmalarının bayilerine getirdiği bazı kısıtlamalar** (verilen dolap-buzdolaplarında kendi ürünlerini bulundurma zorunluluğu gibi) başta olmak üzere daha birçok örnek vermek mümkündür.

Bu yazımızda ele aldığımız **bağımlılık paftası kavramı yeni bir anlayışa işaret etmektedir.** Bu anlayış dünde olduğu gibi bağımlı bir tüketici grubu yaratma yanında bağımlılık alanını genişletmek (yan ve bağlantılı ürünler ile), yenilenme zorunluluğu nedeniyle talebi sürekli hale getirme amacını da içermektedir. Bir başka ifadeyle, **yeni paradigmanın ortak noktası; firmaların sadece ürününü satmakla kalmayıp, ürün ve/veya bağlantılı alanları da kontrol etmek istemesidir.** Bu gelişmeler adeta üretim ve pazarlamada yeni bir yapılanmanın geldiğini, bu yapıyı anlamak ve uyum sağlamak gerektiğini ortaya koyuyor. **Ülkemiz ekonomisinin bel kemiği olan esnaf ve sanatlarımızın bu süreci iyi izlemesi ve güçlerini, birikimlerini birleştirerek yeni koşullara uyum sağlaması, yani müşterileriyle aralarında bir bağımlılık paftası oluşturması gerekmektedir.** Dolayısıyla müşterilerle daha yoğun ve daha geniş bir ilişki ağı kurmaya yarayacak, onlara birden fazla boyutta ürün ve hizmet üretmeye, onlarla bağları çoklu kanaldan kurmaya imkan verecek vizyon ve stratejiler hayata geçirmek, ayakta kalabilmek için, zorunlu hale gelmiştir.

**ZEKERİYA MUTLU
BAŞKAN**

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

ESNAF VE SANATKAR KÖŞESİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU KAPSAMINDAKİ ZORUNLU HİZMETLERDE SÜRE UZATIMI

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çerçevesinde; az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinin yerine getirmesi gereken birtakım yükümlülükler (acil durum eylem planlarının hazırlanması, risk değerlendirme raporları, işyerinin fiziki ortam ölçümleri, acil durum tatbikatı ve eğitimleri, sağlık taramaları, çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin verilmesi, işyeri hekimi ve İSG uzmanı bulundurma zorunluluğu vb.) bulunmakta idi. Söz konusu bu yükümlülükler, tehlike sınıfına ve çalışan sayısına bakılmaksızın her işletmeyi kapsamaktaydı.

TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen, ancak Resmi Gazete'de henüz yayınlanmamış olan "**Sanayi ve Üretime Destek Tasarısı**"nda yer alan ifadelerle göre; **çalışan sayısı 50'nin altında olan ve az tehlikeli sınıftaki işyerleri için** zorunluluk kapsamında olan yükümlülüklerin başlangıç tarihi **1 Temmuz 2017** iken, bu tarih üç yıl ötelenerek **1 Temmuz 2020'ye ertelenmesi** onaylanmıştır.

Kanun tasarısına göre;

- "50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; (işe giriş, periyodik muayeneler ve tetkikler hariç) iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri, işverenler veya işveren vekilleri tarafından (İSG sertifikası olması şartıyla) yürütülebilecektir.

- 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri de (işyeri hekimleri yerine) aile hekimleri ve kamu sağlık hizmeti sunucularından hizmet alabilecektir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun, "**iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri**" ile "**iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi**" hükümleri, Sanayi ve Üretime Destek Yasa Tasarısı ile 2017'den 2020'ye 3 yıl erteleme yapılan kısım; İSG-Katip sisteminde işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı için İSG-Katip ataması yapılarak, işyerlerinin periyodik ziyaretlerle olası meslek hastalıkları ve iş kazalarına karşı önleyici yaklaşımla profesyonel hizmetler alınması ile ilgilidir.

1 Temmuz 2020 tarihinden itibaren tüm işyerlerinin "**6331 Sayılı İş Sağlığı Güvenliği (İSG) Kanunu**" kapsamındaki yükümlülükleri başlayacaktır.

Tüm işletmeler bu kapsamda;

1. Kendi bünyesinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi istihdam ederek İSG hizmetini yürütebilirler.
2. Ortak sağlık güvenlik birimi aracılığıyla İSG hizmetlerini alabilirler.
3. Sadece az tehlikeli ve 10'dan az çalışanı olan işletmeler için geçerli olan Anadolu Üniversitesi tarafından belirli aralıklarla açılan "**İşveren ve İşveren Vekili İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri E-Sertifika Programı**"na katılarak kendi işletmesinin İSG hizmetlerini yürütebilirler.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

EKONOMİ GÜNDEMİ

İLK ÇEYREKTE BÜYÜME

Ekonomik gelişmelerin en önemli göstergesi büyüme verileridir. Çok sayıdaki alt göstergede (yatırım, istihdam, gelir, tüketim, ihracat, ithalat vb.) yaşanan gelişmelerin yansıması olan ekonomik büyüme ekonomi yönetimi açısından da bir önemli bir başarı ölçütüdür. Yılın ilk çeyreğine ilişkin olarak açıklanan büyüme verileri bu bağlamda değerlendirildiğinde gerçekleşen **yüzde 5** düzeyindeki büyümenin, küresel ve ulusal koşullar dikkate alındığında, oldukça iyi bir düzeyi ifade ettiği söylenebilir. Dünya genelinde yılın ilk çeyreği itibarıyla en hızlı büyüyen ilk üç ülke arasında yer alması Türkiye'nin büyüme açısından önemli bir başarıya imza attığını ortaya koymaktadır. **Büyüme hızının düzeyi kadar niteliği ve sürdürülebilirliği de önemlidir.** Bu açılarından bir değerlendirme yapıldığında büyümede bazı boyutlardan iyileşme, bazı boyutlardan ise sorunlarda derinleşme olduğu görülmektedir. Nitekim büyümenin uzun zaman sonra çift kanatlı hale gelmesi sevindirici bir gelişmedir. Bilindiği gibi, Türkiye uzun zamandır iç taleple büyümekte, dış talep yani ihracat büyümeye yeterince katkı yapamamaktaydı. Ancak 2017 yılının ilk çeyreğinde gerçekleşen büyümede ihracat yüzde 2,4 oranında artmış, ithalatın binde 2 oranında artmasıyla net dış ticaret büyümeye pozitif katkı yapmıştır. Kuşkusuz böylesi bir gelişmede döviz kurlarındaki artış belirleyici olmuş, girişimciler hem iç hem de dış piyasa için daha çok yerli girdi kullanmaya yönelmişlerdir.

Büyümede endişe uyandıran boyutlar da bulunmaktadır. Bunlardan ilki büyümenin daha çok tüketim, özellikle de kamu tüketimi çekişli olmasıdır. Nitekim yılın ilk çeyreğinde **özel tüketim yüzde 5,1, kamu tüketimi ise yüzde 9,4 oranında artmıştır.** Bu artış 2016 yılının ilk çeyreğinde 46 milyon TL fazla veren bütçenin bu yılın ilk çeyreğinde 14,9 milyar açık vermesiyle mümkün olabilmektedir. Bu durumun sürdürülebilirliği yoktur. Zira Türkiye ekonomisinin en önemli çıpası kamu dengelerinin sağlıklı yapısıdır.

Bu nedenle bütçe dengelerine özel önem verilmeli, yatırım ve ihracat artışı önplana çıkarılmalıdır.

Büyümede bir diğer endişe veren boyut ise yatırım harcamalarında sadece yüzde 2,2 artış olmasıdır. Ekonominin yüzde 5 büyüdüğü bir dönemde yatırımların sadece yüzde 2,2 oranında büyümesi ekonomi yönetiminin üzerinde önemle durması gereken bir konudur. Bu veri girişimcilerin tüketim artışına cevap verebilmek amacıyla yatırım artışı yerine kapasite kullanımının artırılmasını tercih ettiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca yatırımlar boyutunda **inşaatların yüzde 10 artarken makine ve teçhizat yatırımlarının yüzde 10,1 oranında gerilemesi dikkat çekicidir.** Bilindiği gibi makine ve teçhizat yatırımları 2016 yılının ilk çeyreğinde yüzde 9,5 gibi yüksek bir oranda büyümüştü. Bu nedenle yarattığı baz etkisinin böylesi bir küçülmede rol oynadığı söylenebilir. Ancak bu veriler ayrıca reel sektör girişimcilerinin gelecekte çok da umutlu olmadıklarını, daha çok döviz ile alınan makinelere yatırım yapmayı göze alamadıklarını da ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de ekonomik zeminin üretken yatırımlar için yeterince uygun olmadığı, devletin bu konuda ilave önlemler alması gerektiği anlaşılmaktadır. Tarım sektörünün yüzde 3,2, sanayi sektörünün yüzde 5,3, inşaat sektörünün yüzde 3,7 oranında büyüdüğü 2016 yılının ilk çeyreğinde, esnaf ve sanatkarları yakından ilgilendiren, hizmetler sektöründe büyüme yüzde 5,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla bu sektördeki büyüme performansını da olumlu olarak değerlendirmek mümkündür.

Kısaca ifade etmek gerekirse, Türkiye bu yılın ilk çeyreğinde oldukça hızlı büyümüştür. Yılın ikinci çeyreğinde de bu düzeye yakın bir büyüme olasılığı bulunmaktadır. Üçüncü çeyrekte de baz etkisiyle büyüme devam edecektir. Ancak yılın son çeyreği ve 2018 yılında sürdürülebilir yüksek büyümeyi gerçekleştirmek için ilave önlemlere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu önlemlerin başında da; **enflasyonun ve faizlerin yüzde 5'in altına indirilmesi, kurlarda istikrarın sağlanması gelmektedir.**

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

SAYILARLA EKONOMİ

GÖSTERGE	2016								2017				
	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS
İMALAT SAN. KKO (%)	75,7	76,1	75,7	75,2	76,6	76,4	76,4	76,5	75,5	75,4	74,9	78,4	78,8
OTOMOBİL SATIŞI(Toplam-adet)	73.832	71.111	45.566	53.977	51.340	63.746	95.783	108.044	25.689	34.658	55.616	57.998	65.799
OTOMOBİL İHRACATI(Toplam-adet)	60.692	63.103	49.696	51.748	61.757	74.244	83.635	87.107	76.493	81.990	96.313	82.590	87.536
TOPLAM İSTİHDAM (Bin kişi)	27.867	27.651	27.636	27.473	27.564	27.267	27.067	26.669	26.672	26.956	27.489		
İŞSİZ SAYISI(Bin kişi)	2.895	3.127	3.324	3.493	3.523	3.647	3.715	3.872	3.985	3.900	3.642		
İŞSİZLİK ORANI (%)	9,4	10,2	10,7	11,3	11,3	11,8	12,1	12,7	13,0	12,6	11,7		
TOPLAM MEVDUAT (Milyon TL)	1.131.006	1.134.496	1.140.321	1.152.103	1.160.567	1.182.422	1.229.210	1.259.706	1.294.552	1.252.762	1.291.186	1.308.306	1.342.638
TL MEVDUAT FAİZİ (3 Aylık)	11,4	11,2	10,9	10,9	10,9	10,8	10,5	10,6	10,6	10,9	11,3	11,8	
TL MEVDUAT FAİZİ (6 Aylık)	12,0	11,5	11,2	11,1	11,0	10,9	10,8	10,6	10,8	10,9	11,0	11,5	
TL MEVDUAT FAİZİ (12 Aylık)	11,6	11,4	11,1	10,6	10,6	10,2	10,2	10,3	10,3	10,4	10,7	11,1	
TOPLAM KREDİLER(Milyon TL)	1.584.075	1.585.130	1.610.272	1.615.024	1.639.098	1.660.075	1.724.691	1.763.554	1.848.664	1.801.462	1.861.814	1.888.680	1.926.140
MALİ KREDİLER (Milyon TL)	44.135	42.833	44.786	43.456	45.334	44.394	47.672	50.133	51.797	49.518	50.458	49.774	49.146
TİCARİ KREDİLER (Milyon TL)	1.147.289	1.147.130	1.170.844	1.174.185	1.190.546	1.208.693	1.265.156	1.293.510	1.375.085	1.325.700	1.376.937	1.399.414	1.432.135
TÜKETİCİ KREDİLERİ (Milyon TL)	313.984	316.182	315.680	317.272	321.224	326.056	331.213	337.798	340.282	344.278	352.197	357.880	362.170
KONUT (Milyon TL)	149.603	151.059	150.604	151.766	154.388	157.300	160.274	164.058	165.602	168.020	172.843	176.290	178.223
TAŞIT (Milyon TL)	6.382	6.392	6.341	6.326	6.312	6.298	6.436	6.718	6.638	6.580	6.542	6.538	6.535
DİĞER (Milyon TL)	157.999	158.731	158.735	159.180	160.524	162.458	164.503	167.022	168.042	169.678	172.812	175.052	177.402
KREDİ KARTI (Milyon TL)	78.667	78.979	78.962	80.111	81.994	80.932	80.650	82.113	81.500	81.966	82.222	81.612	82.699
KREDİ FAİZİ (Taşıt %)	15,1	15,6	15,3	15,5	15,3	14,7	13,7	13,9	15,2	15,6	15,4	15,9	15,4
KREDİ FAİZİ (Konut %)	13,9	14,1	13,7	12,9	12,9	12,1	11,7	11,4	11,5	11,4	11,1	11,4	11,7
KREDİ FAİZİ (Ticari %)	14,0	15,6	15,0	14,7	14,8	14,8	14,0	14,3	14,0	14,7	15,3	16,4	14,1
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam-Milyon TL)	25.981	26.407	26.614	26.689	26.733	27.060	27.657	27.965	28.682	28.380	28.907	29.358	29.569
TL ÇİNSİNDEN(Milyon TL)	22.275	22.666	22.747	22.909	22.915	23.138	23.385	23.658	23.870	24.081	24.539	25.067	25.197
DÖVİZ ÇİNSİNDEN(Milyon TL)	3.705	3.741	3.867	3.781	3.819	3.922	4.271	4.307	4.812	4.300	4.368	4.291	4.372
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam içindeki pay-%)	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5
BANKACILIK SEKTÖRÜ TAKİPTEKİ ALACAK(Milyon TL)	54.055	53.577	51.926	53.589	55.176	56.557	57.125	57.998	59.410	60.187	60.663	61.339	
Kredi Kartları	8.079	7.864	7.926	8.121	8.265	8.393	8.160	8.035	8.170	8.133	8.139	8.143	
Ferdi Kredi Konut	706	744	767	793	843	864	868	886	881	881	875	867	
Ferdi Kredi Otomobil	207	227	229	230	232	234	230	227	230	227	224	221	
Ferdi Kredi Diğer	10.111	10.036	10.334	10.574	10.721	10.886	10.728	10.632	10.719	10.591	10.587	10.547	
Toplan Ticaret ve Komisyonculuk	5.602	5.529	5.829	6.099	6.289	6.499	6.735	6.919	7.239	7.463	7.599	7.712	
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	1.953	1.980	1.994	2.067	2.161	2.207	2.179	2.174	2.231	2.241	2.274	2.303	
İnşaat	5.201	5.153	4.701	4.837	5.087	5.206	5.313	5.392	5.428	5.521	5.610	5.630	
Gıda Mesrubat ve Tütün San.	1.291	1.299	1.268	1.254	1.310	1.359	1.430	1.628	1.738	1.829	1.823	1.863	
Diğer	20.906	20.745	18.880	19.614	20.267	20.910	21.482	22.103	22.721	23.270	23.534	24.053	
PROTESTO EDİLEN SENET SAYISI (Bin adet)	78,6	86,8	99,6	85,8	93,6	86,2	88,6	90,0	84,5	70,1	82,1	70,2	
PROTESTO EDİLEN SENET TUTARI (Milyon TL)	883,5	916,2	1.247,6	995,0	1.096,90	1.032,60	1.134,60	1.602,60	1.297,80	906,9	892,2	1.033,90	
KARŞILIKSIZ ÇEK ADETİ(Bin adet)	69,2	49,3	30,7	77,5	53,9	54,8	48,8	34,2	50,4	31,2	30,4	15,0	38,7
KARŞILIKSIZ ÇEK TUTARI (Milyon TL)	2.064,00	1.623,00	1.150,7	2.472,3	1.837,20	1.939,20	1.726,70	1.358,40	1.716,50	1.118,80	1.073,90	605,3	1.251,50
KURULAN ŞİRKET SAYISI	5.422	5.571	3.136	4.533	3.745	5.362	5.592	4.885	6.275	5.617	6.146	6.447	6.250
KAPANAN ŞİRKET SAYISI	581	878	602	689	903	1.096	1.167	1.896	2.142	815	720	810	861
TÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	6,58	7,64	8,79	8,05	7,28	7,16	7,00	8,53	9,22	10,13	11,29	11,87	11,72
ÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	3,25	3,41	3,96	3,03	1,78	2,84	6,41	9,94	13,69	15,36	16,09	16,37	15,26
İHRACAT (Yıllık-Milyon \$)	141.629	142.527	141.201	141.985	141.261	140.811	141.890	142.895	144.576	144.297	146.021	146.877	
İTHALAT(Yıllık-Milyon \$)	198.701	199.974	196.408	197.067	196.962	197.055	198.012	198.433	200.661	200.910	202.142	203.735	
ORTALAMA DOLAR KURU	2,9290	2,9200	2,9600	2,9660	2,9630	3,0710	3,2700	3,4920	3,7380	3,6760	3,6690	3,6570	3,5670
ORTALAMA EURO KURU	3,3180	3,2800	3,2740	3,3240	3,3190	3,3900	3,5380	3,6850	3,9690	3,9150	3,9190	3,9140	3,9360
EURO/DOLAR PARİTESİ	1,1330	1,1240	1,1060	1,1210	1,1210	1,1040	1,0820	1,0550	1,0620	1,0650	1,0680	1,0700	1,1030